

## บทที่ ๑

### บทนำ

#### ๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเห็นว่า มาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ นั้นควรจะปรับปรุงเนื้อหาหลักเกณฑ์ หรือหนังสือสั่งการต่างๆให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับนวัตกรรมต่างๆที่เปลี่ยนแปลงไปจึงได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น ๖ ด้าน ดังนี้ ๑) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๒) มาตรฐานด้านบุคลากร ๓) มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ๔) มาตรฐานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ๕) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ๖.) มาตรฐานด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชนบริหารงานโดยคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ช่วยครู ตัวแทนผู้นำท้องถิ่น ตัวแทนองค์กรชุมชน ตัวแทนสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ให้เด็กเล็กที่มีอายุตั้งแต่ ๒ – ๕ ปี ให้มีความพร้อม ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งกระจายอยู่ทั่วประเทศ ส่วนราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันอยู่ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม) ดำเนินการในวัด/มัสยิดและสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ดำเนินการในโรงเรียน โดยเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและท้องถิ่นปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๔ ปัจจุบันทั่วประเทศมีอยู่ประมาณ กว่า ๑๘,๐๐๐ แห่ง<sup>๑</sup>

---

<sup>๑</sup> สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย, “มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, พ.ศ.๒๕๕๑), หน้า ๔๗ - ๕๘.

บทบาทหน้าที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย<sup>๒</sup> ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ตามระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปีการศึกษาโดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ๒๓๐ วัน โดยมีการให้บริการต่าง ๆ ดังนี้ ๑) การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่ อาหารกลางวัน อาหารว่าง เครื่องนอนอาหารเสริม (นม) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา และวัสดุครุภัณฑ์ การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี โดยบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข บริการอื่นๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม เช่น เป็นศูนย์ ๓ วัยและหรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น ๒) การให้บริการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็ก อายุ ๒-๕ ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือใกล้เคียงได้ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓) จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีการพัฒนาการครบทั้ง ๔ ด้าน คือด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เหมาะสมตามวัย ศักยภาพของเด็กแต่ละคน ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ๔) กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนา ฝึกอบรม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการ และชุมชน หรือเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน ๑๕ วัน หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน ๓๐ วัน โดยให้ทำคำสั่งปิดเป็นหนังสือ และต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด ๕) ในระหว่างปิดภาคเรียนหรือปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามข้อ ๑.๔.๕ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครู ผู้ดูแลเด็ก หรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมการด้านวิชาการ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนาศูนย์ในด้านต่าง ๆ หรืองานด้านการศึกษาปฐมวัยอื่น ๖) การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๑ อัตรา มีอัตราครูผู้ดูแลเด็กเป็นไปตามสัดส่วน (ครู:นักเรียน) ๑ : ๒๐ หากมีเศษตั้งแต่

<sup>๒</sup> สิริมา ภิญา โอนันตพงษ์การศึกษปฐมวัย (กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๐), หน้า ๕๓ - ๕๔.

๑๐ คน ขึ้นไป ให้เพิ่มครูผู้ดูแลเด็กได้อีก ๑ คน โดยจัดการศึกษาห้องละ ๒๐ คน สำหรับอัตราผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และตำแหน่งอื่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณากำหนดให้มีได้ตามจำนวนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับฐานะการคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเน้นที่การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กการให้ความรักความอบอุ่น ส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี ให้เกิดวุฒิภาวะทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ หลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ครอบคลุม ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนี้ ๑) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี ๒) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน ๓) มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข ๔) มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม ๕) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว รักการออกกำลังกาย ๖) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย ๗) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย ๘) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย๑๐) มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาเหมาะสมกับวัย๑๑) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์๑๒) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๒๕ โดยใช้สถานที่อาคารสถานีอนามัยบ้านเนินศาลาหลังเก่าเป็นสถานที่เลี้ยงดูเด็กได้รับความช่วยเหลือจากมูลนิธิซีซีเอฟ มีเด็กในโครงการจำนวน ๕๐ คน นอกโครงการจำนวน ๓๔ คน รวม ๘๔ คน โดยมีเงินทุนสนับสนุนให้กับผู้ปกครองกู้ยืมในการประกอบอาชีพจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท และมูลนิธิซีซีเอฟได้ถอนความช่วยเหลือไปในปี ๒๕๓๗ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ คณะกรรมการสภาตำบลและกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ประชุมหารือร่วมกันว่าควรจะมีอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นสัดส่วนเป็นเอกเทศถาวรและสะดวกในการเลี้ยงดูเด็ก พัฒนาชุมชนอำเภอโกรกพระและสภาตำบลเนินศาลาได้พิจารณาให้ใช้เงินงบประมาณของโครงการ กสข. ก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามแบบแปลนของกรมพัฒนาชุมชนเป็นจำนวนเงิน ๒๖๖,๘๗๘ บาท โดยมีผู้บริจาคที่ดินให้จำนวน ๓ คน คือ ๑.นายแทน บุญลือ ๒.นายเสริม อินต๋นวงศ์ ๓.นางประเทือง ทับทาบ

ในปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาได้สร้างอาคารใหม่ อีก ๒ หลัง มีป้ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีรั้วล้อมรอบ มีประตูปิดเปิดปลอดภัย มีสวนหย่อมที่สวยงาม และได้เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบระดับจังหวัดนครสวรรค์ เป็นศูนย์ที่ผ่านการตรวจ ๑๒ มาตรฐานเป็นศูนย์แรกของ

<sup>๓</sup> JAREELUK RATANAPHAN, “ดำเนินการในโรงเรียน โดยเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่างๆ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [jareeluk.blogspot.com/2015/02/blog-post.html](http://jareeluk.blogspot.com/2015/02/blog-post.html). [๑ ธ.ค.๕๙ ].

อำเภอโกรกพระ มีครูทั้งหมด ๔ คน การจัดการเรียนการสอนโดยแยกสอนตามระดับอายุของเด็ก ตั้งแต่อายุ ๒ – ๕ ปี คณะครูได้ศึกษาจากระดับปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัยทุกคน เพื่อนำความรู้เหล่านี้มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ มีเขตพื้นที่บริการ ๘ หมู่บ้าน คือ หมู่ ๑ บ้านเนินกระพี้ หมู่ ๒ บ้านเนินกลาง หมู่ ๓ – ๔ บ้านเนินศาลา หมู่ ๕ บ้านท่ารวก หมู่ ๖ บ้านเนินไร่ หมู่ ๗ บ้านหนองเขาวัว หมู่ ๘ บ้านเขาถ้ำพระ<sup>๔</sup>

ปัญหาอุปสรรค ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาและการจัดกิจกรรมต่างๆในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปัญหาความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง คณะกรรมการ และชุมชน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ผู้ปกครอง คณะกรรมการ และชุมชนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วม การขาดการสื่อสารเชิงข้อมูลในความเคลื่อนไหวของนโยบายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้ผู้ปกครองไม่รับรู้ ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างที่ควรจะเป็น การบริหารจัดการเวลาที่ไม่เหมาะสมของพ่อ-แม่ ผู้ปกครองอันเนื่องมาจากภารกิจในการทำงานประจำทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ปัญหาทัศนคติ ความคิดที่แตกต่างกัน ระหว่างครูกับพ่อ-แม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และชุมชน เพราะต่างฝ่ายอาจจะมีจุดยืนและทัศนะ หรือวิธีการในการปกป้องเด็กในมุมมองที่แตกต่างกัน ฉะนั้นหนทางแก้ไขปัญหาจึงควรเสริมสร้างให้ผู้ปกครองเข้าใจและเห็นคุณค่าของการศึกษาให้ผู้ปกครองเข้าใจ พัฒนาการของเด็กหรือลูกหลานของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ผู้ปกครอง คณะกรรมการ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

จากเหตุผลที่กล่าวมาผู้วิจัยได้นำหลักธรรมที่สามารถเอื้อประโยชน์ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาประยุกต์ใช้ร่วมกับการบริหารตามแนวทางพุทธศาสนาคือ สาราณียธรรม ๖ หลักธรรมแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความสามัคคี มี ๖ ประการคือ ๑) เมตตาการุณยธรรม หมายถึง การทำความดีต่อกัน ช่วยเหลือกัน อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักสัจมาคารวะ ๒) เมตตาจริยธรรม หมายถึงการกล่าววาจาสุภาพ พูดจาดีมีเหตุผล ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลังเมตตาตามโนกรรม หมายถึง การคิดดี คิดทำ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ๔) สาธารณโภคี หมายถึง การแบ่งปันสิ่งของแม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงกัน ๕) สีลสามัญญตา หมายถึง การปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยอย่างถูกต้อง ความรักความสามัคคี ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ๖) ทิฐิสามัญญตา หมายถึง ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาสังคมให้สงบสุข<sup>๕</sup>

<sup>๔</sup> นางสาวนภาพรณัฏฐ์ เนินพลับ, ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเนินศาลา **วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา**(บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๑), หน้า ๔๗-๔๘.

<sup>๕</sup> วีรศักดิ์ ปอสุเมธี, “ Gotoknow”, **ขออภัยขอโทษ สาราณียธรรม ๖**, [ออนไลน์ ]. แหล่งที่มา : [https://www.gotoknow.org/posts/460447\[%E0%B9%91%E0%B9%93](https://www.gotoknow.org/posts/460447[%E0%B9%91%E0%B9%93). [๕ ส.ค. ๒๕๕๙].

โดยสามารถนำมาใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักธรรมสาราณียธรรม ๖ ส่งผลต่อการบริหารจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาตามหลักสาราณียธรรม ๖ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากพบปัญหาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ผ่านมามี ผู้บริหาร คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลา ผู้ปกครอง และชุมชนซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่ขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการเกิดความรู้อยู่ร่วมกันมีส่วนร่วมในการจัดการสื่อสารเชิงข้อมูลในวงเคลื่อนไหวของนโยบายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำให้ผู้ปกครองไม่รับรู้ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างที่จะเป็น การบริหารจัดการเวลาที่ไม่เหมาะสมของพ่อ - แม่ผู้ปกครองอันเนื่องมาจากภารกิจในการทำงานประจำทำให้ผู้ปกครองไม่สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมกับทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ปัญหาทัศนคติ ความคิดที่แตกต่างกัน<sup>๖</sup> เพื่อหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุง และข้อเสนอแนะต่างๆ มาพัฒนา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

## ๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาตามหลักสาราณียธรรม ๖ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสาราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสาราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

<sup>๖</sup> ทองใบ เหมือนกรุง, “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ตำบลธารพิน อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์การศึกษาศึกษา (การบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑ - ๒.

### ๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดคำถามของการวิจัย ดังนี้

๑.๓.๑ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลเป็นอย่างไร

๑.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์มีอะไรบ้าง

### ๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ปานเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ขอบเขตด้านพื้นที่ ขอบเขตด้านระยะเวลา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

#### ๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ๑) ด้านการเข้าร่วมในการกำหนดนโยบายหรือหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๒) ด้านการพบปะสนทนาพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ๓) ด้านการเข้าร่วมประชุม ครู-ผู้ปกครอง ๔) ด้านการเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆในชั้นเรียนของเด็ก ๕) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเด็กโดยผ่านแฟ้มผลงาน (Portfolios) ๖) ด้านการสื่อสารกับผู้ปกครองโดยผ่านสมุดบันทึกเกี่ยวกับเด็ก ในการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง ๖ ด้านคือ ๑) เมตตากายกรรม ๒) เมตตาวจีกรรม ๓) เมตตามโนกรรม ๔) สาธารณโภคี ๕) สีสสามัญญตา ๖) ทิฏฐิสามัญญตา

#### ๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

**ประชากร** ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ ในปีการศึกษา ๒๕๕๙ จำนวน ๓๓๐ คน

**กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นกลุ่มศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ โดยใช้หลักการสุ่มตัวอย่างของ R.C.Krejcie and D.W.Morgan<sup>๗</sup>

ใช้วิธีการการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการเลือกวิธีการสุ่มจับฉลาก จำนวน ๑๗๗ คน

**ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน จำนวน ๗ คน

#### ๑.๔.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

**ตัวแปรต้น** ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

**ตัวแปรตาม** คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่

๑. ด้านการเข้าร่วมในการกำหนดนโยบายหรือหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
๒. ด้านการพบปะสนทนาพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
๓. ด้านการเข้าร่วมประชุม ครู-ผู้ปกครอง
๔. ด้านการเข้าร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆในชั้นเรียนของเด็ก
๕. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเด็กโดยผ่านแฟ้มผลงาน (Portfolios)
๖. ด้านการสื่อสารกับผู้ปกครองโดยผ่านสมุดบันทึกเกี่ยวกับเด็ก

ในการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสาราณียธรรม ๖ ในทั้ง ๖ ด้านคือ ๑) เมตตาทายกรรม ๒) เมตตาวจีกรรม ๓)เมตตามโนกรรม ๔.) สาธารณโกคือ ๕) สีสสามัญญตา ๖) ทิฏฐิสามัญญตา

#### ๑.๔.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

สถานที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลา ตำบลเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

#### ๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ศึกษาในปีการศึกษา ๒๕๕๙ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ.๒๕๖๐ รวม ๔ เดือน

---

<sup>๗</sup> Krejcie, Robert V, and Morgan, Daryle W, Determining Sample Size for Research Activities, **Educational and Psychological Measurement**, vol 30 level 3 (1970): 608.

## ๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์ตามความหมายของคำต่างๆ ไว้ดังนี้

๑.๕.๑ บุคลากรที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ บุคลากรที่มีอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ แตกต่างกัน

## ๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อความเข้าใจ ความหมาย ของคำที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์ตามความหมายของคำต่างๆ ดังนี้

**การมีส่วนร่วม** หมายถึง การที่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารหรือช่วยเหลืองานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาในการบริหารการศึกษาตามหลักสราณียธรรม ๖

**หลักสราณียธรรม** หมายถึง หลักธรรมที่จะเสริมสร้างความรู้สึที่ดีให้เกิดขึ้นต่อกันอยู่เสมอในยามที่ระลึกถึงกันซึ่งจะเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความสามัคคีน้าหนึ่งใจเดียวกัน เป็นหลักธรรมแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความสามัคคี มี ๖ ประการ ดังนี้

เมตตาทายกรรม หมายถึง การทำความดีต่อกัน ช่วยเหลือกัน อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักสัมมาคารวะ

เมตตาวจิกรรม หมายถึง การกล่าววาจาสุภาพ พูดจาดีมีเหตุผล ไม่พูดให้ร้ายผู้อื่นทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

เมตตามโนกรรม หมายถึง การคิดดี คิดทำ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

สาธารณโคติ หมายถึง การแบ่งปันสิ่งของแม้เป็นของเล็กน้อย ก็ไม่หวงกัน



สืลสามัญญตา หมายถึง การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบวินัยอย่างถูกต้อง ความรัก ความสามัคคี ไม่เอาใจเอาเปรียบผู้อื่น

ทิวฐิสามัญญตา หมายถึง ไม่เห็นแก่ตัว รู้จักเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ร่วมมือร่วมใจกันพัฒนาสังคมให้สงบสุข

**ผู้ปกครอง** หมายถึง พ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กคอยอบรมเลี้ยงดู ให้ความรัก ความเมตตา ส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้แก่บุตรหลานให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

**เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กที่มีอายุ ๒ – ๖ ปีบริบูรณ์ การอบรมและเลี้ยงดูแก่เด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างมาก เด็กวัยนี้ต้องการเรียนรู้ ในสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ด้าน จากบิดา มารดา คนรอบข้างและสิ่งแวดล้อม เป็นรากฐานของ บุคลิกภาพ อุปนิสัย และการเจริญเติบโตทั้งทางร่างกาย จิตใจ สมอ และสติปัญญา

**การจัดการศึกษาปฐมวัย** หมายถึง เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเด็กระดับปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง ๒ ๖ ปี จะเป็นช่วงอายุที่สามารถพัฒนาความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาได้อย่างเต็มที่

**ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์** หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบล มีหน้าที่บริการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในเขตตำบล และดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

**การบริหารงาน**หมายถึง กระบวนการสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยอาศัยคนงาน และทรัพยากร โดยผ่านทางวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และการควบคุม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

## ๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เพื่อประโยชน์ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย ดังนี้

๑.๗.๑ ทำให้ทราบสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๒ ทำให้ทราบความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านเนินศาลาตามหลักสราณียธรรม ๖ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

๑.๗.๔ ผลของการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำคัญในการบริหารสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ